

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 08.09.2026

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Erzurum Milletvekili

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), öğrencilerin meslek edinmelerini sağlayan bir eğitim modeli olarak sunulmakta; ancak uygulamada çocukların çok erken yaşta çalışma hayatına dahil edildiği, eğitim hakkı ile çalışma zorunluluğu arasındaki sınırın giderek ortadan kalktığı bir yapıya dönüşmektedir. 9 Aralık 2016 tarihinde yapılan düzenlemeyle çıraklık eğitiminin örgün ve zorunlu eğitim kapsamına alınmasının ardından MESEM'lerin kapsamı genişletilmiş, öğrenciler eğitim sürecinin önemli bir bölümünü işyerlerinde geçirmeye başlamıştır.

“Bir gün okul, dört gün işyeri” uygulamasıyla çocuklar eğitim sürecinin öznesi olmaktan çıkarılarak doğrudan üretim süreçlerine dahil edilmekte; özellikle ekonomik olarak dezavantajlı ailelerin çocukları, eğitim hayatını sürdürmek ile çalışmak arasında gerçek bir tercih yapamayacakları koşullarda MESEM'lere yönelmektedir. Artan çocuk yoksulluğu ve eğitim sistemindeki eşitsizlikler dikkate alındığında, MESEM'in çocuklar açısından bir eğitim seçeneğinden çok, yoksulluğun çocuk emeğine dönüştüğü bir mekanizma haline gelme riski bulunmaktadır.

Öte yandan MESEM kapsamında çalışan çocukların işyerlerinde yaşamını yitirdiği iş cinayetleri, ağır yaralanmalar, ihmal ve istismar vakaları kamuoyuna yansımaya devam etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 81 ilin valiliğine gönderilen 2024/36 sayılı Genelge'de iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin artırılması, işyerlerinin öğrenciler açısından uygunluğunun tespit edilmesi ve gerekli kriterleri taşımayan işyerlerine öğrenci gönderilmemesi yönünde talimat verilmiş olmasına rağmen, yaşanan ölümler ve hak ihlalleri mevcut denetim mekanizmalarının yeterliliği konusunda ciddi soru işaretleri yaratmaktadır.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi verilerine göre 2025 yılında en az 94 çocuk çalışma koşulları nedeniyle yaşamını yitirmiş; 2026 yılında da MESEM kapsamında çalışan öğrencilerin yaşamını yitirdiği iş cinayetleri yaşanmıştır. Böylece MESEM kapsamında yaşamını yitiren çocukların sayısının en az 18'e ulaştığı belirtilmektedir. Çocukların işyerlerinde fiziksel, psikolojik ve cinsel istismara açık hale gelmesi ise sorunun yalnızca iş sağlığı ve güvenliğiyle sınırlı olmadığını ortaya koymaktadır.

Bu çerçevede;

- 1- Bakanlığınızın, MESEM kapsamında eğitim gören öğrencilerin işyerlerindeki çalışma koşullarını denetleme, işyerlerinin öğrenci çalıştırmaya uygunluğunu değerlendirme ve çocukların güvenliğini sağlama konusunda uyguladığı somut denetim mekanizmaları nelerdir?
- 2- 2024/36 sayılı Genelge sonrasında Türkiye genelinde MESEM öğrencilerinin çalıştırıldığı kaç işyeri denetlenmiştir? Bu denetimlerde mevzuata ve iş sağlığı ve

- güvenliği kurallarına aykırı olduğu tespit edilen kaç işyeri bulunmaktadır ve bu işyerleri hakkında hangi işlemler uygulanmıştır?
- 3- MESEM kapsamında çalışan öğrencilerin yaşamını yitirdiği işyerleri, öğrencilerin uğradığı iş kazaları ve ağır yaralanmalar Bakanlığınız tarafından düzenli olarak kayıt altına alınmakta mıdır? Son beş yıl içerisinde MESEM öğrencilerinin yaşamını yitirmesine veya ağır yaralanmasına yol açan kaç iş kazası meydana gelmiştir?
 - 4- MESEM kapsamında yaşamını yitiren çocukların ölüm nedenleri ve çalıştıkları işyerleri bakımından Bakanlığınız tarafından kapsamlı bir inceleme yapılmakta mıdır? Bu incelemelerin sonuçları kamuoyuyla paylaşılmakta mıdır? Yahut paylaşılması gündeminizde olacak mıdır?
 - 5- Çocukların işyerlerinde fiziksel, psikolojik veya cinsel istismara maruz kaldığı vakalara ilişkin Bakanlığınıza ulaşmış kaç başvuru veya bildirim bulunmaktadır? Bu vakalarda öğrencilerin güvenliğini sağlamak ve benzer olayların tekrarını önlemek amacıyla hangi tedbirler alınmıştır?
 - 6- Halihazırda istismar eden işverenler hakkında herhangi bir yaptırım uygulanmadığı yönündeki bilgiler kamuoyuna yansımış olup, bu konudaki cezasızlık politikası Bakanlığınız gündeminde midir; yahut olacak mıdır?
 - 7- Hakkında öğrencilerin güvenliği açısından ciddi ihlal tespit edilen veya çocuklara yönelik istismar iddialarının bulunduğu işyerlerine yeniden MESEM öğrencisi gönderilmesinin önüne geçilmesi için Bakanlığınız tarafından uygulanan bağlayıcı bir mekanizma bulunmakta mıdır? Yahut oluşturulması gündeminizde olacak mıdır?
 - 8- MESEM öğrencilerine ödenmesi gereken ücretlerin eksiksiz ve düzenli biçimde ödenip ödenmediği Bakanlığınız tarafından denetlenmekte midir? Son beş yıl içerisinde öğrencilerin ücretlerinin eksik, geç veya hiç ödenmediğine ilişkin Bakanlığınıza kaç şikâyet ulaşmıştır?
 - 9- MESEM kapsamında öğrencilerin çalıştıkları işyerlerinden elde edilen üretim ve döner sermaye gelirleri ile öğrencilere yapılan ödemeler arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır? Üretim ve döner sermaye gelirlerindeki artıştan öğrencilerin aldığı payın artırılmasına yönelik herhangi bir çalışma yürütülmekte midir?
 - 10- Ekonomik nedenlerle MESEM'e yönelen öğrencilerin oranına ilişkin Bakanlığınızın elinde güncel bir veri bulunmakta mıdır? MESEM'e kayıt olan öğrencilerin ne kadarının ailelerinin ekonomik koşulları nedeniyle çalışmak zorunda kaldığı tespit edilmiştir?
 - 11- Bakanlığınız tarafından MESEM'e devam eden öğrencilerin eğitimden kopma, okul terk etme, iş kazasına uğrama ve işçileştirilmeye maruz kalma risklerini birlikte değerlendiren kapsamlı bir etki analizi yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
 - 12- Çocukların eğitim hakkının ekonomik zorunluluklar nedeniyle çalışma zorunluluğuna dönüşmesini engellemek amacıyla, özellikle yoksul ailelerin çocuklarına yönelik ücretsiz ve nitelikli eğitim, burs, beslenme, ulaşım ve sosyal destek politikalarının güçlendirilmesine ilişkin Bakanlığınızın yürüttüğü çalışmalar nelerdir?
 - 13- MESEM uygulamasının mevcut haliyle çocukların eğitim hakkını, üstün yararını ve güvenliğini yeterince koruyup korumadığı konusunda Bakanlığınız tarafından bağımsız bir değerlendirme yapılmış mıdır?
 - 14- Çocukların eğitim hakkını güvence altına alan, çocuk emeğinin sömürülmesini ve işyerlerinde yaşamlarını kaybetmelerini engelleyen yeni bir model oluşturulması ve MESEM uygulamasının çocukların işgücüne erken yaşta dahil edilmesine yol açan yönlerinin ortadan kaldırılması konusunda Bakanlığınızın herhangi bir çalışması bulunmakta mıdır? Böyle bir çalışma yok ise de yapılmasına yönelik bir planlama var mıdır?